

בס"ד. יום שמחת תורה, ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

ביום השמיני עצרת תהי' לכם¹, והיינו שצ"ל לכם דוקא, וכדאיתא במדרש² הה"ד יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך³. ובכדי שיהי' לכם, צ"ל תחילה הענין דשמיני, שעיי"ז הוא עצרת, ואז נעשה לכם. וצריך להבין מהו"ע שמיני עצרת שעיי"ז דוקא נעשה לכם. והנה, בשמיני עצרת קבעו שמחת תורה, שזוהי שמחה נוספת, היינו, שלאחר כל המועדים, מועדים לשמחה⁴, קבעו בשמע"צ שמחה נוספת, שמחת תורה. וכמנהג ישראל (תורה הוא⁵) שהשמחה דשמע"צ ושמח"ת היא שמחה יתירה משמחת כל המועדים. וכיון שקבעו שמחה זו בשמע"צ דוקא, שענינו לכם, יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, מוכן שגם ענין השמחה שייך לכם דוקא. וכמו שאומרים בנוסח התפלה⁶ וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך, שענין השמחה שייך לישראל דוקא, להיותם מקדשי שמך, היינו שהם ממשיכים קדושה בבחינת שמו ית', וענין זה נעשה ע"י השמחה, שעיי"ז השמחה הם מקדשי שמך.

(ב) **ולהבין** זה שעיי"ז השמחה נעשים ישראל מקדשי שמך, צריך להקדים תחילה ביאור ענין השם. והענין בזה⁷, דהנה ידוע⁸ שכללות ענין השם הוא התפשטות הארה בעלמא מן עצם האדם בשביל הזולת, שהרי כשהאדם הוא בפ"ע אינו צריך להשם כלל, והתועלת

7) בהבא לקמן — ראה ד"ה ביום השמיני עצרת במאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תרפה ואילך (ובשינויים קלים — סה"מ תר"ל ע' שכה ואילך). מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ד ע' אירסח ואילך. סה"מ תרנ"א ע' סד ואילך. ד"ה בסוכות תשבו תשל"ד (סה"מ תשל"ד ע' 18 ואילך) — וראה גם שיחת ש"פ חיי שרה שנה זו בתחלתה (תו"מ חל"ב ע' 198).

8) ראה תו"א ר"פ תרומה. לקו"ת בהר מא, ג. מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"א ע' רכב ואילך. אוה"ת שמות ע' קג ואילך.

1) פינחס כט, לה.
2) שמו"ר פט"ו, כג. וראה ריש וסוף ד"ה זה בכה"מ עת"ר ע' לה. ע' מד; תש"ד ע' 43. ע' 47; תש"ט ע' 69. ע' 73 (הא'); הישי"ת ע' 71. ע' 82. רד"ה הנ"ל תש"כ (תו"מ חכ"ז ע' 95). וש"נ.
3) משלי ה, יז.
4) נוסח התפלה וקידוש ליו"ט.
5) ראה ירושלמי פסחים פ"ד ה"א. תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. וראה ג"כ מנהגים ישנים מדורו ע' 153. מהרי"ל הובא ברמ"א יו"ד ששע"ו ס"ד. ועוד.
6) דיו"ט. (6)

שבקריאת השם אינה לעצמו אלא רק לקוראו שיהי' לו במה להמשיכו אליו. ודוגמתו למעלה, שעשר ספירות דאצילות הם בחי' התפשטות הארה בלבד מאוא"ס המאציל ע"ד ענין השם, וכמבואר בלקו"ת בפירוש מ"ש¹⁰ קורא הדורות מראש, שדורות קאי על העשר ספירות, והמשכתם מאוא"ס המאציל הו"ע הקריאה מראש, שהוא בחינת א"ק, להיות נמשכים ומתגלים למטה, כמי שקורא לחבירו כו'. אמנם, גם בחי' המאציל, כיון שנקרא בשם מאציל הרי הוא ג"כ בבחי' שם עכ"פ, אלא שאינו בבחי' התפשטות השם, כי אם עצם השם כמו שהוא טרם שיקראוהו בשמו, שאז לא ניכר השם בגילוי וישנו רק בהעלם. ועז"ני¹¹ עד שלא נברא (וכמו כן עד שלא נאצל¹²) העולם הי' הוא ושמו בלבד, שגם לפני הצמצום ישנו כללות האור השייך לנאצלים ולעולמות, שהוא רק מבחי' האחרונה שבו, והוא בחי' עצם השם, שממנו יומשך אח"כ התפשטות השם, שכללותו הוא בחי' הקו וחוט שנמשך אחר הצמצום, ועד להמשכת עשר ספירות דאצילות. ונוסף לזה יש גם בחי' בעל השם שלמעלה לגמרי מענין השם (למעלה גם מעצם השם), כמו עצם האדם (בעל השם) שגם עצם השם אינו נוגע אליו, ודוגמתו למעלה הוא בחי' עצמות א"ס ב"ה שלמעלה מבחי' שם לגמרי. ונמצא, שענין הקדושה הוא היפך ענין השם, שהרי שם הו"ע הגילוי השייך לעולמות, והוא בדרך המשכה, משא"כ קדושה הו"ע ההבדלה כו'. וענין ישראל מקדשי שמך היינו שישראל הם ממשיכים מבחינת קדושת העצמות לבחינת השם. וצריך להבין, איך אפשר להגיע לבחי' קדושת העצמות להיות מקדשי שמך.

ג) והענין בזה, שקידוש השם (מקדשי שמך) נעשה ע"י המצוות, ולכן נקראים ישראל מקדשי שמך, כיון שהם מקיימים המצוות, ועי"ז מגיעים לבחינת הקדושה, כנוסח ברכת המצוות אשר קדשנו במצותיו, להיות מקדשי שמך. וביאור הענין, דהנה, ידוע שהמצוות נקראים ארחות הוי"כ¹³, דאורח הוא שביל ודרך להילוך האדם, וכך המצוות הם שביל ודרך להילוך בחי' העצמיות שלמעלה גם מבחי' השם. אך לכאורה אין זה מובן, דהנה, ידוע שענין המצוות הוא שעל ידם נעשית

13) תהלים כה, יו"ד. זהר ח"ג קכט, א
 (אד"ר). נתבאר בטה"מ תער"ב-תרע"ו ע' א
 ואילך. תרפ"ט ע' 5 ואילך.

9) מסעי צה, ב.
 10) ישעי' מא, ד.
 11) פרקי דר"א פ"ג.
 12) עבודת הקודש חלק היחוד פ"ב.

המשכת אור א"ס בכלים מכלים שונים, היינו, שלולי הכלים הי' האור מסתלק לבחי' עצמותו, לפי שהאור מצד עצמו טבעו לעלות למעלה¹⁴, וע"י הכלים נאחזים האורות ונמשכים למטה, וענין זה הוא בבחינת האורות וכלים עד רום המעלות, כמ"ש בעץ חיים¹⁵ בנוגע לאורות דעולם העקודים שע"י הכלים הם נעקדים ומקושרים כו'. ומזה גופא שהכלים יכולים לפעול על האורות, מוכח שהם אורות השייכים לכלים, היינו שגם טרם התלבשותם בכלי שייכים הם להכלים, שלכן יכולים הכלים לפעול עליהם. וכיון שהמצוות הם אורחות הוי' להמשיך האורות בכלים, הרי מובן שהאור שנמשך ע"י מעשה המצוות הוא אור ששייך לכלים בלבד, ואינו ענין הקדושה וההבדלה. ועפ"ז צריך להבין מהו הענין שע"י מעשה המצוות מגיעים ישראל בבחי' קדושת העצמות להיות מקדשי שמך.

אך הענין הוא, שההמשכה שע"י המצוות היא דוקא כאשר ישראל עושים את המצוות. וכמו במצות תפילין, שאע"פ שכתבת פ' קדש באותיות ודיו על קלף התפילין היא כלי להשראת אור החכמה דאצילות, שזהו ע"ד ענין המשכת האורות בכלים, שהקלף הגשמי הוא דוגמת הכלים שבהם נמשך אור החכמה, הרי אם לא יניח האדם את התפילין בראשו אין זה מצוה כלל, לפי שפנימיות רצונו ית' שיקח האדם את התפילין ויניחם בראשו דוקא, אבל אם יניחם על השולחן אין בזה השראת פנימיות רצונו כלל, דאף שבפ' קדש הכתובה בקלף התפילין יש רמז להשראת אור חכמה דאצילות, מ"מ, אין האור שורה בכלי אלא כשהאדם מניחם בראשו דוקא¹⁶. והיינו, שהמצוות מצד עצמם הם המשכות אורות בכלים בלבד, ועי"ז שישראל מקיימים את המצוות פועלים בהמצוות שעל ידם יומשך גם בחי' העצמות. ועוד זאת, שזה גופא שע"י המצוות נעשה קישור האורות בכלים הוא ע"י ישראל דוקא, שבכחם לחבר את האורות והכלים. דהנה, אורות וכלים הם הפכים זמ"ז, ולכן, בכדי לקשר את האורות והכלים צריך להיות ענין שלמעלה משניהם, וענין זה נעשה ע"י ישראל, שהם מגיעים בקדושת העצמות, ומצד המשכת העצמות אפשר להיות חיבור אורות וכלים. וזהו אשר קדשנו במצותיו, שע"י מעשה המצוות מגיעים ישראל בקדושת העצמות, בעל השם, ועי"ז נעשה כללות הענין דיחוד קוב"ה ושכינתו, היינו שגם

16) ראה גם תו"א שמות נג, ד. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שסז.

14) ראה לקו"ת אחרי כה, ג ואילך. סה"מ תער"ב-תרע"ו ע' יב. תרצ"ו ע' 26. ובכ"מ. 15) שער ו (שער עקודים) פ"א.

בבחי' מלכות דא"ס (שכינתית) הנקרא מאציל שהוא שרש כל הנאצלים, והוא בחי' שם והתפשטות בלבד, יומשך מבחי' עצמותו ית' הנקרא בעל השם, וזהו"ע מקדשי שמך, שממשיכים מבחי' עצמותו ית' בבחי' השם, ומשם יומשך בחינת הקו וחוט כו', עד לקישור וחיבור האורות בכלים. וזהו אומרו וישמחו בך כל ישראל מקדשי שמך, בך דייקא (ולא כהלשון הרגיל שמחו בהוי"א¹⁷), שפירושו בתוך עצמותך ומהותך, שהו"ע קדושת העצמות.

ד) **ועדיין** צריך להבין, דלכאורה, כיון שקיום המצוות הוא ע"י נש"י בהיותן מלובשות בגוף ונה"ב, איך אפשר שע"ז יגיעו בקדושת העצמות. אך הענין הוא, שהכח בכללות נש"י שיוכלו להקדיש שמו ית' הוא ע"י השמחה, שזהו אומרו וישמחו כו' מקדשי שמך, שע"י השמחה הם מקדשי שמך. וכידוע¹⁸ ששמחה פורץ גדר ומבטלת את כל הגדרים וההגבלות. והענין בזה, שענין השמחה הוא בחינת אור חוזר למקורו, היינו, שכחות הנפש עולים בבחי' אור חוזר במקורן ושרשן, וכנראה בחוש שבשעת השמחה כל הכחות ניזוים ממקומם ועומדים בעילוי, ועד שיכול להיות שמעוצם השמחה יהי' ניזוז כל עצמותו ממש עד שתסתלק הנפש מפני שלא תוכל להאחו בגוף כלל, וכמו אדם שראה את אוהבו האמיתי כמו בנו שנפל באיזה סכנה גדולה עד שנתייאש ממנו, הנה אח"כ כשניצול מן הסכנה וראה אותו חי, תפול השמחה פתאום בלבבו עד שתצא נפשו, כמו שפרחה נשמת שרה¹⁹ בהתוודע לה פתאום שיצחק חי כו'²⁰. וכמו כן יובן בענין השמחה דוישמחו בך כל ישראל כו', ששמחה זו באה לאחרי גודל הריחוק בעבודה דחודש אלול ועשי"ת, ובפרט בימים הנוראים, וכמ"ש²¹ ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום, שהרי גם שמים לא זכו בעיניו גו'²², דהן אמת שישראל הם בטוחים שזוכים בדין כו'²³, הנה זהו מצד ישראל, אבל מצד התנשאות העצמות הרי גם שמים לא זכו בעיניו גו', ולכן הרי זה עד"מ מצב של סכנה ויאוש כו', ולאחרי זה (בשעת מען גייט דאָס דורך) אזי תגדל השמחה ביותר בבחי' אור חוזר, מלמטה למעלה, למעלה מעלה ביותר, עד לבחינת עצמותו ית', שזהו אומרו וישמחו בך, היינו, לא עמך, ע"ד

17) תהלים לב, יא.

18) נתבאר בסה"מ תרנ"ז ע' רכד ואילך.

19) ראה פרש"י חיי שרה כג, ב.

20) ראה פירוש הריב"א חיי שרה שם.

21) בתפלת ר"ה ויוהכ"פ.

22) איוב טו, טו.

23) טור אור"ח סו"ס תקפא, מירושלמי

ר"ה פ"א ה"ג. יל"ש ואתחנן רמו תתכה.

מ"ש²⁴ כי עמך מקור חיים, והיינו שבחי' מקור חיים של העולם הוא רק עמך, טפל ובטל לך²⁵, שהוא בחינת השם, אלא בכ' דייקא, שפירושו בתוך עצמותך ומהותך, ולכן יש בכח שמחתם להמשיך מבחי' העצמות לבחי' השם, שזהו"ע מקדשי שמך.

ה) אמנם השמחה דחג הסוכות שלאחרי הריחוק דהימים נוראים להיותה בבחי' אור חוזר לעצמותו ית' שלמעלה מבחי' גילוי, אינה בערך הנבראים ואינה יכולה להתגלות בפנימיותם, וכמוכן מהמשל מאדם השמח פתאום מהצלת בנו, שהשמחה היא למעלה מהשגתו, ואינה בהתיישבות, שזהו"ע דפרחה נשמתה כנ"ל, וכדי שתתגלה השמחה בבחי' מקיף עכ"פ צ"ל הענין דסכך הסוכה, שזהו צל ומסך להסתיר ולהעלים על עצם האור דשמחה העליונה בבחי' עצמותו ית', שיוכל להאיר בבחי' מקיף. אך עיקר התגלות השמחה היא בשמיני עצרת, דעצרת הוא מלשון אסיפה, וכמו שתרגם עצרת תהי' לכם, כנישין תהא לכוון, שהו"ע כנישת ואסיפת השמחה שתהי' בהתגלות בפנימיות בבחי' המלכות, שזהו"ע יום השמיני, דקאי על מלכות, שהיא ספירה השמינית בסדר הספירות מלמעלה למטה²⁶.

והענין בזה, דהנה, עצרת הוא גם לשון עכבה ומניעה²⁷, העצרה והעדר ההמשכה, והיינו, שצריך תחילה לעצור ולעכב את האור העצמי, ודוקא עי"ז תהי' אח"כ התגלות האור. ועד"מ קליטת הטפה במעי הנוקבא שנעצר ומתעכב שם ט' חדשים, שאף שקליטה זו היא מניעת ההולדה עד ט' חדשים, הרי זה עיקר סיבת ההולדה לאחר ט' חדשים, שהרי אם לא יוקלט ויתעכב כו' לא יוליד כלום. וכן הוא גם בהשפעת השכל מרב לתלמיד שהם באין ערוך זמ"ז, שתחילה צריך הרב לצמצם ולעצור את השכל בעצמותו, ועי"ז דוקא יוכל להיות לידת השכל שהוא בערך להשגת התלמיד. ואם בהשפעת השכל שהיא השפעת הארה לבד צ"ל תחילה ההעכבה, הרי במכ"ש בענין השפעת הטיפה שהיא השפעה עצמית, שבכדי שתהי' ההולדה צ"ל תחילה ההעכבה. ועד"ז הוא ג"כ בענין לידת הנשמות, שתחילה צריך להיות קליטת והעכבת האור בבחי' מלכות דאצילות, ועי"ז יהי' ענין הלידה וההתגלות. וכמו נשמת

בסה"מ תרנ"א שם (ע' סה).

24) תהלים לו, י.

27) ראה אוה"ת דרושים לשמע"צ ע'

25) לקו"ת אמור לא, ד.

26) ראה מאו"א ש, סא. ועוד. — נסמן א'תשעו. וש"נ.

משה דכתיב ב'י' 28 מן המים משיתיהו, ממים עליונים דדכורא, שנשמתו היתה מבחינת יסוד ז"א כמו שמלובש בו בחי' נה"י דאבא, ומ"מ הי' צריך להעצר ולהתעכב תחילה בבחי' עיבור בבטן מלכות דאצילות. וכן נשמה דעולם הבריאה צריכה עצירה וקליטה בבטן מלכות דבריאה, ונשמה דיצירה צריכה עצירה וקליטה בבטן מלכות דיצירה. וכמו שאמר אליהו חי הוי' גוי' אשר עמדתי לפניו²⁹, היינו, קודם שנעצר ונקלט בבחי' המלכות [שזהו"ע מה שאל"י הי' בעיבור י"ב חודש³⁰, ולאידך גיסא, דוד המלך הי' בר נפלי³¹, לפי שהי' חסר אצלו ענין העיבור בבחינת המלכות], שאז עמד לפניו, כמאמר³² כל נשמתא ונשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא, שהוא בחינת ז"א דאצילות, לפי שגם נשמות שמעלמא דנוקבא, נשמות דב"ן, צריכים לכח המוליד של האב, בחי' ז"א, והחילוק שבין נשמות דז"א, נשמות דמ"ה, שהם נשמות דדכורא, לנשמות דב"ן, נשמות דנוקבא³³, הוא רק איזה בחינה היא בהתגברות, בחי' הדכור או בחי' הנוקבא, אבל בשניהם צ"ל ב' הענינים, שגם נשמות דב"ן הם מושרשים בז"א, וגם נשמות דמ"ה צ"ל בעיבור בבחי' המלכות, ודוקא עי"ז תהי' ההולדה, וככל שתהי' העכבה והקליטה יותר, תהי' גם ההולדה בטוב יותר, וכמובן ממשל הנ"ל דרב ותלמיד, שכל מה שהרב יצמצם את השכל ביותר יהי' יותר לידת והשפעת השכל השייך להתלמיד. וזהו גם ענין ההעכבה וקליטה דשמיני עצרת, שעיי"ז נעשה אח"כ ענין הלידה בשביעי של פסח³⁴.

(ו) **וזהו** ביום השמיני עצרת תהי' לכם, דשמיני הוא בחינת המלכות, ובה הו"ע ההעצרה והקליטה, שעיי"ז יהי' ענין הלידה כנ"ל, וזהו"ע לכם, שההעצרה והקליטה היא בשבילכם, כדי שיומשך האור

28) שמות ב, י.

29) מלכים"א יז, א.

30) ראה אוה"ת בראשית ח"א סד, ב ואילך. ביאורה"ז להצ"צ ח"א ע' כב ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' ריד. וש"נ. וראה במקומות שצויינו בהערה 33.

31) ראה ילקוט שמעוני בראשית רמז מא. זח"א נה, א. צא, ב. קסח, א (ועוד). מגלה עמוקות פ' ויצא [לט, ב]. סהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך. ולהעיר ג"כ במבדב"ר פי"ד, יב. פרקי דר"א פי"ט (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בהמשך מים רבים תרל"ו ע' סע"ב).

קג הערה (ט).

32) כ"ה בכ"מ בדא"ח בשם הזהר. —

לע"ע לא מצאתיו בל' זה. וראה זח"ג קד, ב. זח"א צ, סע"ב. רכז, ב. רלג, ב. זח"ב צו, ב. זח"ג סא, ב (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרצ"ו ע' 62).

33) ראה גם המשך תרס"ו ס"ע קנו ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' רנג ואילך. וראה במקומות שצויינו בהערה 30.

34) פרי עץ חיים שער הלולב פ"ח. שער חג המצות פ"ח. תניא אגה"ק ס"כ (קל, סע"ב).

בהתגלות. וזהו ג"כ מה שקבעו שמחת תורה בשמיני עצרת, כי השמחה דאור חוזר שבאה אחרי הימים נוראים, הנה בחג הסוכות היא בבחינת מקיף ואינה בהתיישבות, ועיקר השמחה הוא כאשר ההמשכה באה בפנימיות והתיישבות בשמע"צ. ושמחה זו היא באופן דלכם, יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך, כיון שע"י השמחה מגיעים בבחינת העצמות, כנ"ל בפירוש וישמחו בך דייקא. וגם ענין זה קשור עם שמע"צ, שאז היא השפעת הטיפה שהו"ע המשכה עצמית, שלכן נעשה עי"ז ענין ההולדה בדומה לו ממש, שזהו"ע לכם, יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך.

